

Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
North Plaza B | Koning Albert II-laan 7 | B-1210 Brussel
Tel. +32 2 553 13 53 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Mededeling van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 19 april 2005

met betrekking tot de organisatie van de energiesector met het oog op een efficiënte
gegevensuitwisseling tussen de marktpartijen actief op de distributienetten in het
Vlaamse gewest

Inleiding

De vrijheid van keuze voor eindafnemers op de energiemarkt heeft tot gevolg dat heel wat informatie dient te worden uitgewisseld tussen de betrokken marktpartijen. Deze gegevens hebben betrekking op de identificatie van de partijen, de technische karakteristieken van de installaties, de gemeten verbruiken, de procesveranderingen (wissel, einde levering door contractbeëindiging of wanbetaling, nieuwe aansluiting, verzegeling, afsluiting)...

De efficiëntie van de gegevensuitwisseling tussen de marktpartijen is cruciaal voor een goede marktwerking. Niet alleen kan de eindfactuur voor de afnemer hoger uitvallen wanneer niet voor de meest efficiënte wijze van datacommunicatie wordt gekozen. Ook voor energieleveranciers kunnen hierdoor drempels worden gecreëerd die hun intrede op de markt kunnen bemoeilijken of zelfs verhinderen. Systematische fouten of laattijdigheid in de gegevensuitwisseling kan zelfs tot een stopzetting van de activiteiten van een leverancier leiden. De hoeveelheid informatie die uitgewisseld wordt, is zeer groot, en elk stukje informatie heeft een relatief kleine toegevoegde waarde. Niettemin kan het ontbreken ervan leiden tot omslachtige en kostelijke procedures die zoveel mogelijk vermeden dienen te worden.

De keuze van een ideaal systeem is geen vanzelfsprekendheid. Leveranciers en netbeheerders bekijken de problematiek vanuit hun eigen invalshoek, en leggen daardoor andere klemtonen. In het kader van zijn toezichthoudende rol is de regulator betrokken partij bij de totstandkoming en de naleving van de technische regels inzake gegevensuitwisseling.

Historiek

In uitvoering van het eerste regionaal Technisch Reglement Distributie Elektriciteit (Vlaamse Gewest, 01/07/2002) hebben de distributienetbeheerders gezamenlijk een protocol bepaald voor de gegevensuitwisseling, de communicatiekanalen ter beschikking gesteld en een handleiding opgesteld met de inhoud en de sequentie van de berichten voor de verschillende scenario's. Deze handleiding werd met de naam MIG aangeduid (Message Implementation Guide) en werd aan de Vlaamse regulator ter goedkeuring voorgelegd. Versie 1.05 bevatte de functionaliteiten die vereist waren voor de tweede fase in de vrijmaking in Vlaanderen (tussen 01/01/03 en 01/07/03); versie 2.02 was de versie die de derde fase (de volledige marktopening op 01/07/03) moest faciliteren.

De marktopening had tot gevolg dat het standpunt van de leveranciers een grotere aandacht kreeg. Om dit ook te formaliseren werd een wijziging aangebracht in de Technische Reglementen Distributie in het Vlaamse Gewest. Het overleg met de leveranciers werd expliciet ingeschreven in het proces dat leidt tot het vormgeven van het protocol voor gegevensuitwisseling. In die zin is versie 3.03 van de MIG (die ondertussen herdoopt werd tot UMIG, Utility Market Implementation Guide) de eerste waarvan de teksten tot stand kwamen in een geformaliseerd kader met betrokkenheid van de leveranciers. Deze versie is van toepassing vanaf april 2005.

Analyse

De unbundling van de elektriciteitsmarkt heeft geleid tot een opsplitsing tussen de niet concurrerende segmenten (de netbeheerders) en de concurrentiesegmenten (leveranciers en producenten). In eerste instantie leidt de opsplitsing onvermijdelijk tot een verhoging van de transactiekosten tussen deze segmenten (en eventueel binnen deze segmenten). Een uitdaging voor het welslagen van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt is het zo laag mogelijk houden van deze transactiekosten.

Vanuit het oogpunt van de marktregulator kan een analyse gemaakt worden in termen van de effectiviteit van de processen (wordt het beoogde resultaat bereikt?) en in termen van efficiëntie (gebeurt dit op een kostefficiënte wijze?). De processen dienen uitvoering te geven aan de bepalingen van de wettelijke en reglementaire teksten, en de regulator dient hier toezicht op te houden. De huidige processen zijn in menig opzicht nog voor verbetering vatbaar. Bepaalde automatische processen dienen manueel te worden aangepast of via creatieve ingrepen te worden omzeild om de regelgeving te kunnen naleven. Andersom wordt in de praktijk vastgesteld dat het wettelijk en reglementair kader voor bepaalde processen nog verdere aanvulling behoeft.

In termen van resultaat dient het eindproduct in eerste instantie te beantwoorden aan de vereisten gesteld binnen het juridisch kader. Vanuit het belang van de marktwerking is een uniforme (gelijkelijk van toepassing op alle partijen) en eenduidige (geen ruimte latend voor verschillende interpretaties) uitwerking van de basisprincipes evenzeer van primordiaal belang. De participatie van alle betrokken marktpartijen in een vroeg stadium is daarbij vereist om de impact op de achterliggende business processen te kunnen inschatten, en op basis van hiervan prioriteiten voor de markt te kunnen definiëren (must have versus nice to have) en eventuele bijstellingen te bediscussiëren. De uitbreiding van de scope van activiteiten in het kader van de ontwikkeling van de UMIG-versies wijst op het belang van een platform waarop de discussies kunnen worden beslecht met een gemeenschappelijke tekst ter implementatie.

In termen van efficiëntie dient een delicaat evenwicht gevonden te worden tussen gereguleerde kosten van de netbeheerders en competitieve kosten van leveranciers. Hierbij dient een marktoptimum te worden nagestreefd met vermindering van kosten in de éne sfeer indien een alternatieve aanpak in de andere sfeer tot een efficiëntere implementatie kan leiden.

Een evaluatie van de evoluties op het vlak van gegevensuitwisseling leert onder meer dat:

- de nood aan uniformiteit groot blijft en zich uitbreidt naar steeds meer processen (onder meer ook inzake de gratis elektriciteit, de nettarieffactuur, de momentopname van het toegangsregister, het settlement,...);
- een evenwichtige deelname van netbeheerders juridisch moeilijk afdwingbaar is;
- overleg met de transmissienetbeheerder en de vervoernetbeheerder aangewezen is voor een afstemming van de processen;
- de kosten voor de ontwikkeling en de opvolging van de gegevensuitwisselingsprocessen enerzijds, en de communicatie anderzijds, uitsluitend werden gedragen door de netbeheerders;
- de participatie van leveranciers bij de besluitvorming ongetwijfeld een positieve impact heeft gehad op de efficiëntie van gegevensuitwisseling.

Toekomst

Vanuit de ervaringen van het verleden kunnen volgende aspecten als essentieel worden beschouwd bij de uitbouw van een structuur waarin deze processen verder worden ontwikkeld:

- continuïteit:
 - uitgaande van de opgedane know-how kunnen de ontwikkelde processen verder worden aangepast en aangevuld;
 - aan een volledig herdenken van de gegevensstromen, zonder in acht te nemen wat al opgebouwd werd, lijkt onder de gegeven omstandigheden niemand de voorkeur te geven.
- permanentie:
 - de bestaande ad hoc aanpak dient te worden verlaten en een permanente structuur moet instaan voor voorbereiding en opvolging van de gegevensuitwisselingsprocessen.
- breed (gewestoverstijgend) draagvlak:

- hoe breder het toepassingsdomein, hoe geringer de meerkost die hiervoor aan afnemers zal worden aangerekend;
 - gegeven de gelijklopende wetgeving en het permanente overleg tussen regulatoren, is een kostenspreiding over de drie gewesten aangewezen;
 - de verschillen in wetgeving dienen op oordeelkundige wijze te worden verwerkt in de gegevensuitwisselingsprocessen.
- evenwichtige participatie van netbeheerders:
 - een participatie a rato van het aantal vervoerde MWh lijkt de meest eerlijke verdeelsleutel onder netbeheerders;
 - de kosten kunnen best worden doorgerekend via de distributietarieven, immers:
 - de kosten zijn eigen aan de markt en niet aan de éne of andere partij;
 - een financiële inbreng vanuit de leveranciers zou ertoe kunnen leiden dat de meest betalende het best bediend wordt.
 - elk project dat ingediend wordt, moet ondersteund zijn door een projectplan en -budget, waarbij de beslissing over een "go" of "no go" afhangt van de kosten-batenanalyse op niveau van de marktwerking.
- besluitvorming in functie van marktoptimum:
 - de meerwaarde die de rechtstreekse inbreng van de leveranciers biedt, dient zich te vertalen in een vertegenwoordiging van de leveranciers in het aansturend orgaan;
 - binnen de leveringssector dienen afspraken gemaakt te worden opdat de vertegenwoordigers hun rol kunnen vervullen met oog voor de belangen van deze sector in zijn geheel;
 - operationele onafhankelijkheid kan een meerwaarde bieden op macro-economisch vlak.
- toezicht door de regulator:
 - het komt niet in eerste instantie aan de regulator toe om marktprocessen te gaan uittekenen;
 - de toezichthoudende rol is voor de regulator het meest aangewezen.